

Situasjonsbeskrivelse: Eritreiske flyktninger fra Uttak i Etiopia Oktober 2022

Viser til inngått avtale om bosetting av flyktninger fra Eritrea. Vedlagt følger en situasjonsbeskrivelse for de nevnte overføringsflyktninger som vil bli gjenbosatt fra uttak fra Etiopia i 2022.

Vi ønsker dere lykke til med bosettingen!

Med hilsen

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
Avdeling bosetting

Kvotesammensetningen 2022

I løpet av 2022 skal 3 000 overføringsflyktninger innvilges opphold i Norge, hvorav 200 er tiltenkt flyktninger fra Eritrea som oppholder seg i Etiopia.

Uttakskommisjon til Etiopia oktober 2022

Uttakskommisjonen ble gjennomført i Addis Ababa i slutten av oktober 2022. Under uttakskommisjonen ble 35 saker bestående av totalt 106 personer innvilget gjenbosetting til Norge. 29 av sakene består av familier, mens seks er voksne enslige, hvorav noen er relaterte til saker med familier. 18 av familiene har kun en voksen forsørger, og majoriteten av disse er kvinner. Barnefamiliene består i gjennomsnitt av 3,4 personer.

Før avreise til Norge vil personer som er åtte år og eldre delta på et kulturorienteringsprogram i regi av International Organization for Migration (IOM). Programmet skal gjøre den kulturelle overgangen lettere ved å:

- gi flyktninger grunnleggende innsikt i norsk kultur og dagligliv
- skape et realistisk bilde av Norge
- gi grunnleggende kunnskap om rettigheter og plikter i Norge
- lære om vanlige utfordringer de kan møte i gjenbosettingsprosessen, i et forsøk på å minske disse utfordringene.

For mer informasjon om kulturorienteringsprogrammet, vennligst se følgende link: [Migrant Training and Integration | IOM Norway, UN Migration | IOM Norway](#)

Dersom det av forskjellige grunner er noen som ikke har anledning til å fysisk delta på kulturorienteringsprogrammet, så vil det etterstrebtes at de enten deltar på et digitalt kurs, eller mottar utskrift av materiell med tekst og illustrasjoner.

Generell situasjon

Ved slutten av 2021 oppholdt det seg over 823 000 flyktninger i Etiopia. Landet er i global sammenheng det niende landet i forhold til antall flyktninger, og bare bak Uganda og Sudan i Afrika. Flyktningene i Etiopia kommer fra en rekke land, men prinsipielt fra Sør-Sudan, Somalia, Eritrea og Sudan.

De rundt 160 000 flyktningene som kommer fra Eritrea har ankommet i forskjellige perioder. De har sett seg nødt til å flykte fra sitt hjemland på grunn av forfølgelse, konflikt og generelle brudd på menneskerettigheter. På bakgrunn av situasjonen i Eritrea er det liten sannsynlighet for at eritreiske flyktninger som oppholder seg i Etiopia kan returnere til sitt hjemland. For mange er heller ikke integrering i Etiopia et alternativ, og den gjenværende varige løsningen til deres situasjon er derfor gjenbosetting til et tredje land.

De eritreiske flyktningene har primært bodd i leirer som var lokalisert nord i Etiopia, og spesielt mange har befunnet seg i Tigray-provinsen på grensen til Eritrea. Siden november 2020 har denne regionen, og i økende grad også Afar- og Amhara-regionen, blitt rammet av væpnede sammenstøt og stor usikkerhet. Med det stadig skiftende sikkerhetsmiljøet i de aktuelle områdene har spesielt beskyttelsen av flyktninger blitt forverret, og deres situasjon har blitt forverret gjennom utilstrekkelig tilgang på mat og andre livsviktige forsyninger. Eritreiske flyktninger i Tigray provinsen har også befunnet seg under kryssild, og har i tillegg blitt utsatt for overgrep fra eritreiske styrker som har operert inne i Tigray provinsen.

I april 2022 ble det anslått at 43 000 eritreiske flyktninger siden 2021 hadde flyktet fra leirene i Tigray provinsen til Addis Ababa. Det ble estimert at av de 80 000 flyktningene som bodde i urbane områder i og rundt Addis Ababa, så var 65 000 eritreere. Det blir antatt at dette tallet har steget ytterligere siden de fleste eritreiske flyktninger i Tigray provinsen

flyktet eller har hatt intensjoner om å flykte nok en gang etter at situasjonen ble kraftig forverret i august 2022. Den midlertidige våpenhvile tok da slutt og det brøt ut full krig mellom regjeringsstyrkene og TPFL (Tigray People's Liberation Front).

Leveforhold i Etiopia

En viktig milepæl for flyktningers rettigheter i Etiopia var vedtaket og implementeringen av en ny flyktninglov i 2019 (No.1110/2019 Refugee Proclamation). Dette er en av de mest progressive flyktning lovene på det afrikanske kontinentet. Loven gir flyktningene rett til å søke om arbeidstillatelse, gå på offentlige skoler, ta førekortprøve, registrere barn i folkeregisteret, registrere ekteskap og få tilgang til banktjenester.

Det er imidlertid fortsatt mange praktiske hindringer i veien for at disse rettighetene kan realiseres, og flyktninger har i praksis sett lite til fremskrittene. Det forekommer fortsatt diskriminering og flyktninger er i liten grad inkludert i lokalsamfunnet og arbeidslivet. Den positive utviklingen med utstedelse av ID-kort og åpning av bankkontoer for den raskt voksende urbane befolkningen i Addis Abeba, inkludert selvforflyttede eritreere fra Tigray-regionen, ble suspendert av myndighetene. Registrering av nyankomne og dokumentasjonsaktiviteter ble også midlertidig suspendert fra november 2021 på grunn av den eskalerte væpnede konflikten i Nord-Etiopia og unntakstilstanden (SoE). Eritreiske flyktninger har i tillegg også stått i fare for vilkårlig arrestasjon og internering i den samme perioden.

Bosted

Flyktninger i Etiopia har til stor grad bodd i flyktningleirer i nord, under svært primitive forhold, som ofte også var overfylte. Boforholdene besto ofte av små enkle hus som var fylt langt over kapasitet, alternativt i enkle blikkskur de selv hadde satt opp dersom det ikke var plass i husene. Uavhengig om de bodde i små hus eller blikkskur så ble matlaging foretatt over åpen ild basert på ved, og de sanitære fasilitetene var felles og av dårlig standard.

Etter at den aktuelle konflikten brøt ut har mange flyktet til hovedstaden Addis Ababa og bosatt seg i midlertidige løsninger. De fleste bor fortsatt under svært enkle forhold, de deler ofte bolig med flere andre familier fra Eritrea. Noen bor også hos andre under betingelse av at de må gjøre alt husarbeid, og de er derfor helt avhengig av dette forhold da de selv ikke er i stand til å finne arbeid og skaffe egen inntekt. Boforholdene deres i Addis Ababa har imidlertid vanligvis en eller annen form for tilgang på vann, kloakk og strøm, og de er derfor kjent med bruk av dette.

Språk

Det er en homogen gruppe når det kommer til språk, og alle prater Tigrinya. I og med at det undervises i engelsk fra og med ungdomsskolenivå i Eritrea, så kan også noen litt engelsk. Det er også noe analfabetisme i gruppen.

Skolegang

Flyktninger som har oppholdt seg i Tigray har vært ute av skolen de siste to akademiske årene på grunn av COVID-19 og den pågående konflikten. 13% av alle skoleelever i flyktningleirer i Etiopia har ikke returnert til studier etter undervisning startet på nytt etter pandemien. Det er i tillegg et høyt frafall i både Afar- og Tigray-regionene siden konflikten har forårsaket at så mange flyktninger har sett seg nødt til å flykte på nytt og dra til Addis Ababa eller ut av landet. Mange av flyktningene har opplevd problemer med å få barna sine registrert på skoler etter at de har ankommet Addis Ababa, og har derfor hatt lite stabilitet i sin utdanning de siste årene.

De som har skolegang fra Eritrea har fått sin utdanning preget av at avslutningen av videregående skole er knyttet til en lang verneplikt, og mange hopper derfor av skolegang for å unngå den lange verneplikten.

Skolesystemet i Etiopia:¹

1. Grunnskole: varighet 5 år (obligatorisk)
2. Ungdomsskole: 2 år (obligatorisk)
3. Videregående skole: 4 år (valgfritt)

Skolesystemet i Eritrea:²

4. Grunnskole: varighet 6 år (obligatorisk)
5. Ungdomsskole: 3 år (obligatorisk)
6. Videregående skole: 4 år (valgfritt)

Det er et relativt stort frafall mellom ungdomsskole og videregående skole (43,8%). Avslutningen av videregående må foretas ved et militært institutt, og leder til verneplikt for alle. Dette har bidratt til stor grad av frafall, enten at man slutter for så å gå i skjul eller eksil, stryker for å måtte ta år på nytt, eller som kvinne bli gift og gravid, som gir fritak.

Arbeid, økonomi og gjeld

Siden flyktningene ikke har tilgang til noen bistand når de lever utenfor leir, og at det er svært vanskelig å finne arbeid i Addis Ababa, så er de fleste uten arbeid eller noen stabil form for inntekt. Dette har satt mange i avhengighetsforhold til mennesker de bor hos og utfører husarbeid og annet uten å få noen kompensasjon. Det er uklart i hvilken grad de aktuelle flyktningene står i gjeld til disse eller andre personer.

Helsetjenester

Til tross for at de gjennom den nye flyktningeloven fra 2019 har tilgang til helsetjenester, så er det på generelt grunnlag liten tilgang til helsetjenester i Etiopia, og flyktninger har derfor fortsatt store utfordringer med å få tilgang. I flyktningleirene var den tilgang på grunnleggende helsetjenester, men etter at de har måttet flykte til Addis Ababa er det mange som ikke har hatt mulighet til å følge opp helsespørsmål på en fullgod måte.

Negativ sosial kontroll og vold i nære relasjoner

Negativ sosial kontroll er ulike former for oppsyn, press, trusler og tvang som utøves for å sikre at enkeltpersoner lever i tråd med familiens eller gruppens normer. Kontrollen kjennetegnes ved at den er systematisk og kan bryte med den enkeltes rettigheter i henhold til blant annet barnekonvensjonen og norsk lov.³

Dersom kommunene avdekker negativ sosial kontroll eller vold i nære relasjoner, og har behov for råd og veiledning, kan de kontakte Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll på 478 090 50 eller kompetaneteamet@bufdir.no.

Mental helse

Flyktninger i Etiopia rammes av flere fordrivelser og kan oppleve traumer eller psykiske problemer som følge av dette. Kjønnbasert vold (GBV) er i tillegg en av de største beskyttelsesbekymringene for flyktninger i Etiopia. Psykologisk og følelsesmessig overgrep, fysisk overgrep, fornektelse av ressurser, muligheter eller tjenester, seksuelle overgrep, voldtekt, tvunget/tidlig ekteskap de rapporterte GBV-typologiene i Etiopia, forekommer i varierende grad over forskjellige regioner. Seksualisert og kjønnbasert vold har blitt benyttet som et våpen i den pågående konflikten, og flyktninger har vært spesielt sårbare for dette.

¹ [Skole og utdanning i Etiopia – Store norske leksikon \(snl.no\)](https://snl.no/skole-og-utdanning-i-etioopia)

² [Skole og utdanning i Eritrea – Store norske leksikon \(snl.no\)](https://snl.no/skole-og-utdanning-i-eritrea)

³ Definisjonen av negativ sosial kontroll er fra Regjeringens Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017-2020). Begrepet erstattet «alvorlige begrensninger av unges frihet», som ble brukt i Handlingsplanen fra 2013-2016.

Helsedirektoratet anbefaler at kommunene ved tre måneder etter ankomst til landet tilbyr en helseundersøkelse til alle flyktninger, for å kartlegge helsetilstand og eventuelle behov for psykisk og/eller somatisk oppfølging. For mer informasjon om dette, vennligst se Helsedirektoratets nasjonale veileder: [helsetjenester til asylsøkere, flyktninger og familiegjennforente](#).

Vi gjør oppmerksom på at IMDi kun har anledning til å behandle, herunder utlevere, helseopplysninger etter [integreringsloven § 41](#). IMDi erfarer også at enkelte flyktninger ikke ønsker å dele nødvendige helseopplysninger i frykt av at dette vil påvirke deres søknad om overføring til Norge.